

טעגם הַחַיִּים

נקודה מהפרשה החסידיית בשפה בהירה • מעובד מ'תורה אור' ו'ליקוטי תורה' של אדמו"ר הזקן

ראש כרוב

מדוע סירבו רבי יהושע וחכמים לפסוק על פי ה'בת קול'? וההשוואה בין הכרובים ללימוד ההלכה

לא בשמים היא

כמותו בכל מקום!"

עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: "כבר נאמר בתורה: "לא בשמים היא".

בכך פסק רבי יהושע כי אין מסתמכים על 'בת קול'. התורה ניתנה פעם אחת מהשמים, במעמד הר סיני. מאז ועד עתה, רצונו של ה' יתברך שאנו נלמד את התורה ונחדש בה ונרד לעומקה של סוגיה, עד שנמצא את בירור ההלכה ונפסוק דין והלכה למעשה.

לימים, פגש רבי נתן את אליהו הנביא ושאל אותו: "מה עשה ה' יתברך בישיבה של מעלה, בזמן אותה מחלוקת עוצמתית ומפורסמת בין ענקי עולם, בה פסק רבי יהושע ש"תורה לא בשמים היא" ולא קיבל את מה שפסקה ה'בת קול' שיצאה מלמעלה?"

אמר לו אליהו הנביא: חייך הקב"ה ואמר "ניצחוני בני! ניצחוני בני!", שהרי הביאו ראיה מן התורה.

לימוד הלכה - קודש הקודשים

נפש האדם נוצרה בצלם אלוקים, כפי שאומרת התורה: "וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצִלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ".

כוחות הנפש - השכל, הרגשות ושאר החושים, כמערכת התייחסות לעולם שסביבו, דומים ומקבילים, כהד קלוש, לכוחות האלוקיים המהווים את העולם, ומשמשים כלים להתייחסות ה' לעולם.

לכן דרשו המקובלים את הפסוק באיוב "וּמִבְּשָׂרִי אֲחַזֶּה אֱלֹהִים", ולימדו אותנו, שכאשר מתבונן האדם במבנה הנפש שלו, וכול מתוך כך לחזות במערכת האלוקית, ולהבין כל אחד לפי ערכו, את מערכת הכוחות האלוקיים הפועלים בבריאה.

ההתבוננות בנפש, שונה ומיוחדת משאר התבוננויות על משלים הממחישים את הכוחות האלוקיים. זאת מפני שמשל חיצוני וסתמי, שאינו מנפש האדם, אינו משקף באמת את הנמשל האלקי המופשט - המשוחרר לחלוטין ממגבלות הטבע והשכל האנושי.

נפש האדם היא המשל הטוב והמושלם ביותר לנמשל האלוקי, ומכאן גם תיאורנו - "אדם" מלשון "אֲדָמָה לעליון". זהו משל שאין ההתרכזות וההעמקה בו עלולים להסתיר את הנמשל ולהסיט את ההתבוננות ממנו, להפך - ככל שמעמיקים את ההתבוננות ואת ההתקשרות לנפש ולרבידה העמוקים, הולך ונבנה יחס נכון וחי לנמשל האלוקי האמיתי.

ארבע אמות של הלכה

בפרשתנו, המתארת את בנין המשכן והכלים שבתוכו, מתבקש משה רבנו ליצור את הכלי היקר והקדוש ביותר לעם ישראל - 'ארון העדות'. מעל הארון, אומר ה' יתברך: "וְעָשִׂיתָ שְׁנֵים עָרֵבִים זָהָב... וְהָיוּ הַכָּרֵבִים פָּרָשִׁי כְּנָפִים לְמַעַלָּה... וּפְנִיָּהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו"

ידועים ומפורסמים דברי חכמינו זכרונם לברכה, כי דמויות ה"כָּרֵבִים" הם עדות וסימן לטיב היחסים בין בני ישראל עם הקב"ה, ודרכם

רבי אליעזר בן הורקנוס קנה את תורתו מתוך צער וייסורים גדולים. הוא היה בנו של הורקנוס העשיר, ואביו, שלא האמין ביכולותיו להצליח בלימוד התורה, לא הרשה לו ללכת לישיבה כפי שחפץ ליבו.

רבי אליעזר בכה את נפשו, ואחרי שלושה שבועות של צער, נגלה אליו אליהו הנביא ואמר לו: "לך עלה אצל בן זכאי לירושלים".

לימים, הפך אליעזר הצעיר והמבקש תורה, להיות לאחד מגדולי התנאים הקדושים, ורבו, רבן יוחנן, התבטא עליו כי אילו היו כל חכמי ישראל בכף מאזניים אחת ורבי אליעזר בכף השניה, הוא מכריע את כולם במעלותיו ובתורתו.

מעשה שהיה עם רבי אליעזר, ומפורסם המעשה בשם "תנורו של עכנאי".

באותו היום, דנו חכמי המשנה בבית המדרש על דין של תנור העשוי מחתיכות מודבקות באמצעות חול, האם נחשב לכלי המקבל טומאה או שלא, והיה רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאים. רבי אליעזר הגדול עומד איתן בדעתו, וכל חכמי ישראל עומדים כנגדו וחולקים עליו.

לא הועילו לרבי אליעזר כל הטענות וההוכחות שבעולם, ולא קיבלו חכמים את דבריו.

כשראה רבי אליעזר בן הורקנוס שלא יועילו לו טענות והוכחות, ביקש לבסס את דבריו באמצעות אותות ומופתים, ואמר לחכמים: "אם הלכה כמותי, חרוב זה יוכיח" ומיד נעקר עץ החרוב שהיה שם ממקומו, ועף ארבע מאות אמה.

עדיין לא הסכימו חכמים לדעתו של רבי אליעזר, ולכן המשיך ואמר: "אם הלכה כמותי, אמת המים יוכיחו". באותו מקום זרמו המים בתוך תעלה, וכטבעם זורמים המים מלמעלה למטה, ואילו כאן החלו המים לזרום הפוך, על מנת להוכיח כי הצדק עם רבי אליעזר הגדול, ועדיין לא קיבלו חכמים את דעתו.

המשיך רבי אליעזר ואמר: "אם הלכה כמותי, כותלי בית המדרש יוכיחו" ומיד נטו קירות בית המדרש וכמעט שנפלו על כל היושבים בתוכו.

גער רבי יהושע - מי שהיה החברותא של רבי אליעזר - בקירות בית המדרש ואמר להם: "יש כאן מחלוקת בין תלמידי חכמים הדנים בבירור הלכה, ומה אתם קשורים למחלוקת זו, כיצד מעזים אתם להתערב במחלוקת?"

הקירות נעצרו מנפילתם ועמדו באלכסון, לא נופלים מפני כבודו של רבי יהושע, ולא נוקפים חזרה מפני כבודו של רבי אליעזר בן הורקנוס.

המשיך רבי אליעזר ואמר להם: "אם הלכה כמותי, מן השמים יוכיחו! יצאה בת קול משמים ואמרה להם: מה לכם אצל רבי אליעזר, שהלכה

עכשיו ברור ומוכן מדוע "ארבע אמות של הלכה" דווקא, הן ה"פְּרָבִים" שלנו כיום. התורה שבכתב, היא חכמתו של ה' יתברך, ומקורה הוא בחכמה העליונה ביותר.

ההלכה לעומת זאת, מגלה לנו את רצון ה'. כך לדוגמא, בתורה נאמר: "וְהָיוּ לְטִטְפַּת בֵּין עֵינֶיךָ", ורק בזכות התורה שבעל פה, אנו יודעים את רצונו של ה' יתברך - איך לקיים את המצווה על כל פרטיה; את מקום התפילין על הראש מעל המצח, ולא "בֵּין עֵינֶיךָ" ממש. כך גם על צורת התפילין המרובעת ועל צבעה השחור.

התורה שבעל פה, ובפרט לימוד הלכה למעשה, אף על פי ששואבת את כל קיומה מהתורה שבכתב, עולה היא במעלתה גם על התורה שבכתב. שכן התורה שבכתב היא חכמתו העליונה של ה' יתברך, ואילו ההלכה מגלה לנו את רצונו.

לכן משווים חכמינו ז"ל בין ארבע אמות של הלכה דווקא, לבין הכרובים. כשם שהכרובים היו סמל ועדות לקשר העמוק ביותר בין כנסת ישראל וה' יתברך, כך גם באמצעות לימוד ההלכה והעיסוק ברצון ה', מתחבר הלומד אל הקב"ה בקשר העמוק ביותר, בדיוק כמו דרך הכרובים.

(סיפור: פדר"א, ב"מ נט: | מאמר: תו"א פ', ד. ד"ה "הנה כתיב ועמך כולם צדיקים")

שבת שלום!

לעילוי נשמת
מרת **מרים** בת **יצחק** ע"ה לוי
ליום היארצייט, ד' אדר ה'תשפ"ה
ולזכות בעלה וילדיה שיחיו

ואחר החורבן נסתלקו ז"א ונוקבא שבאצילות למקומם, ולא חזרו להתלבש עוד בעשיה גשמיות אף בבית שני, כי נגזזו הכרובים. אלא רק בבחינת פנימית העולמות - על ידי עסק התורה של התנאים שבימי בית שני ואחריו בהלכות, שהן פנימית רצון העליון שלא נתגלה בחכמה עלאה הוא תורה שבכתב. וכנודע ממה שכתוב: "אשת חיל עטרת בעלה".

עובר הקשר העמוק בינינו.

אך מאז סוף בית ראשון אין לנו כרובים, שכן הארון והכרובים נגנזו עד לבית המקדש השלישי, ועל כך כתוב בתלמוד: "מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו, אלא ארבע אמות של הלכה".

אך מדוע דווקא הלכה? מה יש בלימוד ההלכה, שאין בלימוד המקרא?

ההסבר לכך נעוץ בהבנת הכוחות המרכיבים אותנו, שכן כאמור, הם המשל והמפתח להבנת האמת האלוקית.

רצון מול חכמה

מה גבוה וקרוב יותר אל הנפש עצמה, הרצון או החכמה?

מצד אחד, החכמה מתמצתת ומחזיקה בתוכה רעיונות עמוקים ביותר, ובכוחה לקפל פרטי פרטים והסברים ארוכים לכדי נקודה אחת מסכמת. בתורת החסידות משולה ה'חכמה' לברק המופיע באמצע החושך, ולפתע פתאום, בהבזק של רגע, מראה לנו את כל מה שסביבנו בבת אחת.

אבל החכמה, על כל מעלותיה, היא כבר כח מוגדר וספציפי. ברגע שהנפש מופיעה בתוך כח מסויים, היא מגבילה את עצמה למידותיו ולתחומו.

הרצון לעומת זאת, הוא נטייתה של הנפש עצמה.

כאשר יש משהו שהאדם חפץ בו, הנפש כולה נוטה אליו, ונטיית הנפש כלפי מושא הרצון, דומה לאדם המתכופף מלוא קומתו ולא רק שולח את ידו או רגלו.

סרקו את ה-QR קוד, הצטרפו לקבוצה השקטה של **טעם החיים ביוצאם** ותוכלו להנות גם מגרסת אודיו

יח"ל ע"י שלום פייגין ובסיוע אבי הרב ברוך פייגין.
מופץ בעז"ה למעל 15,000 קוראים ומאזינים בכל שבוע!
רצוים להקדיש את הגליון הבא לזכות או לע"נ? יש לכם הערות? פנו אלינו:
th0503828080@gmail.com | +972-50 382 8080